

Projev - Hlávková kolej, 17. 11. 2016, Mgr. Michal Zima

Vážený pane předsedo senátu, vážený pane předsedo vlády, Vaše Magnificence páni rektori, vážený pane doktore Srdečný, vážený pane profesore Pavlíčku, dámy a pánové,

je pro mne obrovskou ctí a zároveň milou povinností promluvit právě v tento den na tomto místě.

Jeden československý státník kdysi prohlásil zdánlivě samozřejmou myšlenku, že „*národ o svou svobodu musí vždy bojovat*“. Tato myšlenka mě velice zaujala, přestože říká něco intuitivního a zřejmého. Při hlubším zamyšlení se totiž dostaneme k závěru, že vše není tak samozřejmé, jak se na první pohled zdálo. Svoboda může být všudypřítomná, ale musí být nejprve vybojována a pak, což je daleko obtížnější, musí se udržet. Tento zápas nikdy nekončí.

Studenti v roce 1939 možná tuto myšlenku neslyšeli, ale zcela intuitivně ji s ohledem na tehdejší situaci přijali za svou. Při říjnových a listopadových událostech roku 1939 se plně ukázala síla a zejména jednota české inteligence, české akademické obce. Každá totalita vidí ve vzdělanosti a inteligenci nebezpečí. Nejinak tomu bylo v případě nacistických okupantů, kteří neváhali ve prospěch své ideologie a vlády rozsévat smrt. Strach z jednotné akademické obce je nakonec vedl k uzavření českých vysokých škol a popravě 9 zástupců studentských organizací v pražské Ruzyni v noci z 16. na 17. listopadu 1939. Mezi nimi byl i akademický pracovník doc. Matoušek, který se na tomto hnutí podílel společně se studenty. Právě tato soudržnost představovala pro okupanty nepřijatelné nebezpečí, kvůli kterému bylo studentům upíráno právo na vzdělání, proto pedagogové nemohli učit.

17. listopad 1939 vyslal do světa jasnou zprávu. Zprávu, že za svobodu je potřeba bojovat, i když je to boj krutý, i když znamená oběti. Ale je to boj nutný. Tyto události v Protektorátu Čechy a Morava posléze výraznou měrou přispěly k uznání Československého národního výboru v Paříži, na jehož základě pak vznikla v Londýně i exilová vláda. Toto je jedna velmi důležitá, leč méně známá konsekvence listopadu 1939.

Statečnost a odvaha českých studentů, kteří jako první zvedli svůj hlas na znamení odporu proti nacistickým utlačovatelům, nakonec vedla na sjezdu Mezinárodní unie studentů v Londýně v roce 1941 k vyhlášení Mezinárodního dne studentstva, tedy svátku, který nalezneme v kalendářích mnoha zemí po celém světě a který připadá právě na dnešek, na 17.

listopad. Mezinárodní den studentstva je také jediným svátkem mezinárodního významu, který má kořeny v naší zemi a který vznikl jako přímá reakce na události roku 1939. Oproti ostatním zemím v našem kalendáři tento název chybí, ačkoliv snaha dostat do názvu státního svátku 17. listopadu také Mezinárodní den studentstva je zde již několik let. Bohužel jsem nucen v této chvíli vyjádřit svůj smutek nad včerejším rozhodnutím vlády České republiky nevyjádřit žádné stanovisko k návrhu, který právě tuto iniciativu představoval a kladl si za cíl přejmenovat 17. listopad na Den boje za svobodu a demokracii a Mezinárodní den studentstva. Česká republika by se tak konečně přímo odkázala i na události roku 1939. Nezbývá tedy než doufat, že poslanci nebudou ve svém rozhodování takto pasivní a návrh, který je vítán napříč českou akademickou obcí, podpoří i svým hlasem.

Na světě není silnější zbraně než-li vzdělání. Každý totalitní režim to věděl, proto vzdělání kontroloval, cenzuroval a hlavně neposkytoval všem. Studenti, važme si proto toho, že dnes máme všeobecné právo získat bezplatné a kvalitní vzdělání. Ctěme své alma matris a pamatujme na důležitost soudržnosti akademické obce. Vzdělání není samozřejmostí. V minulosti znamenala snaha za právo na vzdělání a akademickou svobodu mnohdy i smrt.

V úvodu jsem zmínil citát jednoho významného státníka. Nebyl jím nikdo jiný než doktor Edvard Beneš, tedy muž, kterému bezpochyby vděčíme za obnovení Československa po 2. světové válce. Uvědomoval si nutnost každodenní snahy udržet si svobodu, která stojí mnoho úsilí a energie. Já se proto ptám, uvědomujeme si to také my, studenti, akademici a občané teď a tady v roce 2016? Není nízká volební účast, rezignace na veřejný prostor a vzrůst radikálních názorů ve společnosti příznakem snižující se snahy bojovat za vlastní svobodu? Nezačali jsme si snad myslet, že již jednou nabyté demokratické hodnoty a svoboda zde budou navěky? Doufám, že tomu tak není. To by totiž znamenalo fatální omyl.

Děkuji vám za pozornost.